

R. TAGORE

ΣΟΜΑΚΑ ΚΑΙ ΡΙΤΒΙΚ*

Δραματική Σκηνή

[Ἡ ψυχὴ τοῦ ΒΑΣΙΛΙΑ ΣΟΜΑΚΑ, ἐπὶ ἀνεβαίνει στὸν Οὐρανὸ μετὰ τὸ οὐράνιο ἄρμα, περὶ πλάι ἀπ' ἄλλες ψυχές, ποῦναι στὰ πλάγια τοῦ δρόμου, καὶ τοῦ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ΡΙΤΒΙΚ, τοῦ παλιοῦ του Ἀρχιερέα].

ΜΙΑ ΦΩΝΗ.— Ποῦ πᾶς, Βασιλιά ;

ΣΟΜΑΚΑ.— Ποιὸν πρῶτὴ εἶναι αὐτή ; Ἀδελφὸς ὁ θολὸς ἀέρας εἶναι σὰν πτηνὸς στὰ μάτια. Δὲν μπορῶ νὰ ἰδῶ.

Ἡ ΦΩΝΗ.— Κατέβη κάτω. Βασιλιά ! Κατέβη κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄρμα ποῦ τριβᾶ κατὰ τὸν Οὐρανὸ.

ΣΟΜΑΚΑ.— Ποιὸς εἶσαι σὺ ;

Ἡ ΦΩΝΗ.— Εἶμαι ὁ Ρίτβικ, πού, ὅταν ζοῦσα στή γῆ, εἶμουν ὁ δάσκαλός σου καὶ τοῦ σπιτιοῦ σου ὁ πρῶτος ἱερεὺς.

ΣΟΜΑΚΑ.— Δάσκαλε, ὅλα τὰ δάκρυα τοῦ κόσμου φαίνονται σὰ νάγιναν ἄνθρωποι γιὰ νὰ δημιουργήσουν τὴ θοῆ ἢ αὐτὴ κερμοσφαῖρα. Τί κάνεις ἐδῶ ;

ΟΙ ΨΥΧΕΣ.— Ἡ κόλαση αὐτὴ βρίσκεται πλάι στὸ δρόμο ποῦ πᾶει στὸν Οὐρανὸ, ὅπου μόνο φῶτα βλέπουμε νὰ μισοφέγγουν τρεμουλιάρικα, χωρὶς ποτε νὰ μποροῦμε νὰ πλησιάσουμε αὐτά. Μέρα καὶ νύχτα, ἀκοῦμε τὸ οὐράνιο ἄρμα νὰ κυλᾶ καὶ νὰ περνᾶ γύρω τὴ ζώνη ἐκείνη τῆς Εὐδαιμονίας. Διὼχνει τὸν ἕνα ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ μᾶς ἀναγκάζει νὰ κοιτάζουμε μὲ ἀνόφελη ζήλια. Μακριὰ, κάτω ἀπὸ μᾶς, τὸ ρουμάνι τῆς γῆς Γῆς θροῦζουν, καὶ οἱ θάλασσές της τραγουδοῦν τὸν πρωτογονοῦ ὕμνο τῆς Δημιουργίας : ἀντηχοῦν σὰν τὸ μοιρολόι μᾶς θύμησης καὶ τριγυρνᾶ στὸ ἄδειο διάστημα, τοῦ κακοῦ.

ΡΙΤΒΙΚ.— Κατῆρα κάνω, Βασιλιά !

ΟΙ ΨΥΧΕΣ.— Στάσου λίγες στιγμὲς μαζί μας. Τὰ δάκρυα τῆς γῆς εἶναι ἀκόμα κολλημένα πᾶνω σου, σὰν τὴ δροσιὰ ἀπάνω σὲ φρεσκοκομμένα λουλούδια. Ἐφερές μαζί σου τίς ἀνακατεμένες εὐωδιὲς λιβιδίων καὶ ρουμανιῶν, καὶ θύμησες παιδιῶν, γυναικῶν καὶ φίλων, καὶ γάτι, ἀκόμα, ἀπὸ τὴν ἄφατη μουσικὴ τῶν ἐπογῶν.

ΣΟΜΑΚΑ.— Δάσκαλε, γιατί εἰστε καταδικασμένοι νὰ ζεῖτε σὲ τοῦτο τὸν κουλουρωμένο, στάσιμο κόσμον ;

ΡΙΤΒΙΚ.— Πρὸςφερα τὸ γιό σου στὴ φωτιὰ τῆς Θυσίας : αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα κάθησε τὴν ψυχὴ μου σὲ τοῦτο τὸ σκοτάδι.

ΟΙ ΨΥΧΕΣ.— Βασιλιά, πές μας τὴν ἱστορίαν, σὲ ἐκτελούμε ἢ ἀφήγησέ τῆς ἁμαρτίας πορεῖ ἀκόμα νὰ φέρει τὴ φατιὰ τῆς ζωῆς στὴ νάρκωσή μας.

* Ἀπὸ τὸ νέο βιβλίον τοῦ Ραμπιντριανὰδ Ταγκόρ : «Ἡ Φυγίδα» (The Fugitive).

ΣΟΜΑΚΑ.—Μὲ λέγανε Σομάκα, κ' εἶμωνα βασιλιάς στὴ Βιντέχα. Ἄφου ἔκανα θυσίαις σὲ ἀρίφνητους βοῦμούς, χρόνια καὶ χρόνια, ἕως γιός, τέλος, γεννήθηκε στὸ σπίτι μου, στὸ γερατιά μου, πού ἡ ἀγάπη μου γι' αὐτόν, σάν ἕνας ξαφνικός, παρὰκαιρος χεῖμαρρος, σάρωσε κάθε σκέψη γιὰ κάθε τι ἄλλο, ἀπ' τὴ ζωὴ μου. Μὲ σκέπασε ὀλότελα, ὅπως ἕνας λωτός σκεπάζει τὸ κοτσάνι του. Τὰ παραμελημένα χρέη ἐνὸς βασιλιᾶ σωριάζουνταν μὲ καταισχύνῃ μπρὸς στὸ ὄρονο μου. Μιά μέρα, στὴ Σάλα τοῦ Θρόνου μου, ἄκουσα τὸ παιδί μου νὰ κλαίει στὴν κάμαρα τῆς μάννας του, καὶ μονομιᾶς σηκώθηκα καὶ ὄρμησα, ἀφήνοντας τὸ ὄρονο μου ἄδειο.

ΡΙΤΒΙΚ.—Τὴν ἴδια στιγμή, ἔτυχε νὰ μπαίνω ἐγὼ στὴ Σάλα γιὰ νὰ τοῦ δώσω τὴν καθημερινή μου εὐλογία. Μὲ τυφλὴ βίαση αὐτόν, περνώντας πλάι μου, μὲ σκούνησε, καὶ ἄναψε τὴν ὀργή μου. Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ λίγο, γύρισε πίσω, μὲ ντροπισμένον πρόσωπο, τότε ρώτησα : «Βασιλιά, τί ἀπελπισμένη κρυψὴ κινδύνου σὲ τράβηξε, τὴν πιὸ ἐπίσημη ὥρα τῆς ἡμέρας, σὺς κάμαρες τῶν γυναικῶν, ἔτσι πού νὰ παραμελήσεις τὸ ἀξίωμα σου καὶ τὰ χρέη σου, καὶ νὰ παρατίσεις μὴδὲν πρεσβευτὲς τοῦ ἦρθαν ἀπὸ φιλικὰς Αὐλῆς, τοὺς ἀδικημένους πού ζητοῦν δικαιοσύνη, τοὺς ὑπουργοὺς πού περιμένονε νὰ συζητήσουνε μαζί σου ζητήματα τοῦ βασιλείου σπουδαῖα καὶ σοβαρά ; Κι ἀκόμα νὰ σὲ κάνει ν' ἀψηφήσεις τὴν εὐλογία ἐνὸς Βραχμάνου ;

ΣΟΜΑΚΑ.—Στὴν ἀρχή, ὁ θυμὸς φούσκωσε στὴν καρδιά μου σὰ φλόγα. Τὴ δευτέρῃ στιγμή, τὸν πύτησα ὅπως τὸ σηκωμένο κεφάλι ἐνὸς φιδιοῦ, καὶ ἀπάντησα : «Ἐπειδὴ ἕνα μόνο παιδί ἔχω, ἔχασα τὴν ἡσυχία τοῦ νοῦ μου. Συχώρησέ με γιὰ τούτη τὴ φορὰ, καὶ σοῦ ὑπόσχομαι ἄλλη φορὰ ἢ τρέλα τοῦ Πατέρα ποτὲ νὰ μὴν ἐνοχλήσει τὸ Βασιλιά.

ΡΙΤΒΙΚ.—Μὰ ἡ καρδιά μου εἶταν φαρμακομένη ὑπὸ ἀγανάχτησιν, καὶ εἶπα : «Ἄν θέλεις γὰ λευτερωθεῖς ἀπ' τὴν κατάρρα τοῦ νῆχεις μόνο ἕνα παιδί, μπρὸν νὰ σοῦ δεῖξω τὸν τρόπο. Μὰ πόσος δύσκολος εἶναι, πού τὸ νιώθω γιὰ βέβαιο πως θὰ λείψεις νὰ τὸν ἀκολουθήσεις.» Αὐτὸ ἐρέδισε τὴν περηφάνεια τοῦ Βασιλιᾶ, πού ὀρθώθηκε στα πόδια του κ' ἔκραξε : «Ὅρκίζομαι σ' ὅ,τι εἶναι ἱερό, σάν ἕνας Χσατρίγιας (1), καὶ σάν ἕνας Βασιλιάς, πὼς δὲ θὰ δειλιάσω, μὰ θὰ ἐχτελέσω ὅ,τι ζητήσεις, ὅσο δύσκολο καὶ σκληρὸ κι ἂν εἶναι.» — «Τότε, ἄκου,» εἶπα. «Ἄναψε μιά φωτιά σ' ἕνα βωμό, καὶ πρόσφερε θυσία το γιὸ σου : ὁ καπνὸς πού θὰ ὑψωθεῖ, θὰ σοῦ φέρει ἀπόγονους ὅπως τὰ σύννεφα φέρουν βροχή». Ὁ Βασιλιᾶς χαμήλωσε τὸ κεφάλι του στὸ στηθὸς του κ' ἔμεινε ἀμίλητος : οἱ αὐλικοὶ φανέρωσαν τὴ φρίκη τους μὲ κραυγές, οἱ Βραχμάνοι σκέπασαν μὲ τὰ χέρια τους τ' ὄφτια τους, κρᾶζοντας : «Εἶν' ἀμαρτία καὶ νὰ προσφέρει κανεὶς καὶ ν' ἀφουγκραστῆι τέτοια λόγια.» Ὅστερα ἀπὸ μερικὰς στιγμῆς, πού τις πέρασε μὲ ταραχὴ καὶ τρόμο, ὁ Βασιλιάς σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ ἤσυχα — ἤσυχα εἶπε : «Θὰ ἐχτελέσω τὴν ὑπόσχεσή μου.»

(1) Ὁ Σομάκα εἶταν ἀπὸ τὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Χσατρίγια, πού καταγόταν ἀπὸ τοὺς Θεούς.

Ἡ μέρα ἦρθε. Ἡ φωτιά εἶταν ἀναμένη. Ἡ πολιτεία ἄδειασε ἀπὸ τὸ λαό. Οἱ ἀκόλουθοι προστάχθηκαν νὰ φέρουν τὸ παιδί. Μὰ οἱ ἀκόλουθοι ἀρνήθηκαν νὰ ἑτακούσουν. Οἱ στρατιῶτες παρομέλησαν, ἀντάρτικα, τὰ χρέη τους, κερμύωντας κάτω τὰ χέρια τους. Τότες ἐγώ, πού, μὲ τὴ σοφία μου, εἶχα σαρώσει μακριὰ ἀπὸ μένα τὴς ἀδυναμίες τῆς καρδιάς, καὶ ποῦ οἱ συγκίνησες εἶταν γιὰ μένα πράγματα ψεύτικα, πῆγα μοναχὸς μου στὴν κάμαρα, ὅπου οἱ γυναῖκες, μὲ τὰ μπρατσα τους, προφύλαγαν τὸ παιδί, σὺν ἓνα λουλούδι περιτριγυρισμένο ἐπὶ τ' ἀπειλητικὰ κλαδιὰ ἐνὸς δέντρου. Τὸ παιδί μὲ εἶδε καὶ ἄπλωσε μὲ λαχτῆρα τὰ χεράκια του καὶ πάλαψε γιὰ ν' ἴσθαι σὲ μένα, γιατί ποθοῦσε νὰ λευτερωθεῖ ἀπ' τὴν ἀγάπη ποῦ τὸ κρατοῦσε φυλακισμένο. Φωνάζοντας : «ἔρχομαι νὰ σοῦ δώσω τὴν ἀληθινὴ λευτεριά», τὸ ἄρπαξα μὲ τὸ ζόρι ἀπ' τὴ μητέρα του, ποῦ λιποθύμησε, καὶ ἀπὸ τὴς βέργες του ποῦ θρηνοῦσαν μ' ἀπελπισίαν. Μὲ τρομουλιάρικες γλώσσες, ἡ φωτιά ἐγλύψε τὸν οὐρανόν, καὶ ὁ Βασιλεὺς στεκόταν πλάι τῆς, ἀκούητος καὶ βουβός, σὺ δέντρο ποῦ τὸ χτύπησε ἀστροτελέκι. Μαγνημένο ἀπὸ τὴ θεομορφή λάμψη τῆς φωτιάς, τὸ παιδί φλευροῦσε μὲ ἀγγελλί-αση, καὶ χόρευε στὰ μπράτσα μου, ἀνυπόμονο νὰ βρεῖ μιὰν ἄγνωστη βέργη στὸ λεῦτρο μεγαλεῖο ἐκείνων τῶν φλογῶν.

ΣΟΜΑΚΑ.—Πάψε, φτάνει πιά, σὲ παρακαλῶ !

ΟΙ ΨΥΧΕΣ.—Ρίτβικ, ἡ παρουσία σου καὶ αὐτὴ τὴν Κόλαση τὴν καταναπο-πιάζει.

Ο ΑΡΜΑΤΟΛΑΤΗΣ.—Δὲν εἶναι μέρος σὺτὸ γιὰ σένα, Βασιλιά ! οὔτε σοῦ ἀξίζει ν' ἀναγκαστεῖς ν' ἀκούσεις τὴν ἀφήγηση μιᾶς πράξης, ποῦ κάνει καὶ αὐτὴ τὴν Κόλαση ν' ἀνατριχιάζει ἀπὸ φρίκη καὶ οἶκτο.

ΣΟΜΑΚΑ.—Τράβα, σὺ, ἄμαξά, μὲ τὸ ἄρμα σου.—Βραχιάνε, ἡ θέση μου εἶναι κοντά σου, σὲ τούτῃ τὴν Κόλαση. Οἱ Θεοὶ μπορεῖ νὰ λησμονήσαν τὴν ἁμαρτία μου, μὰ μοιρῶ, ἐγώ, νὰ λημονήσω τὴν τελευταία ὄψη τῆς γεμίστης ἀπὸ ἀγωνία ἐκκληξῆς, ποῦ πῆρε τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ μου, ὅταν, σὲ μιὰ τρομαρὴ στιγμή, ἐνοιωσε πὼς ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του ἀπάτησε τὴν ἐμπιστοσύ-νη του ;

[Μπαίνει ὁ ΝΤΑΡΜΑ, ὁ Κριτὴς τῶν Ψυχῶν].

ΝΤΑΡΜΑ.—Βασιλιά, ὁ Οὐρανὸς σὲ περιμένει.

ΣΟΜΑΚΑ.—Ὅχι, δὲν εἶναι γιὰ μένα. Σκότωσα τὸ ἴδιο τὸ παιδί μου.

ΝΤΑΡΜΑ.—Τὴν ἁμαρτία σου τὴ σάρωσε ἡ κορομένη φλόγα τοῦ λόνου ποῦ σοῦ προσένησε.

ΡΙΤΒΙΚ.—Βασιλιά, Δὲν πρέπει ποτέ νὰ πᾶς στὸν οὐρανὸ μονα-χος, καὶ ἔτσι νὰ δημιουργήσεις μιὰ δεύτερη κόλαση γιὰ μένα, γιὰ νὰ καίγωμαι ἀπὸ δυὸ φωτιές : ἀπὸ τούτῃ τὴ φωτιά, καὶ ἀπὸ τὸ μίσος γιὰ σένα ! Μείνε ἐδῶ.

ΣΟΜΑΚΑ.—Θά μείνω.

ΟΙ ΨΥΧΕΣ.—Καὶ στεφάνωσε τὴν ἀπελπισία καὶ τὸ ἄδοξο βύσανο τῆς Κό-λασης μὲ τὸ θρίαμβο μιᾶς ψυχῆς.